

- централізоване зберігання архівних даних і дотримання політикоєдиного сховища електронних документів [3];
- зберігання архівної документації відповідно до протоколів системи;
- простий і ефективний доступ до архівних документів для фахівців та керівників з урахуванням прав доступу;
- спільну роботу користувачів з архівною інформацією;
- пошук в архівній документації з налаштуванням переліку критеріїв;
- автоматичну підтримку нумераторів для реєстрації документів;
- автоматизацію роботи архіву паперових копій;
- облік виготовлення, видачу та повернення паперових копій документації;
- регулярне резервування бази даних документів;
- автоматичне формування історії змін документації в картці обліку.

Список використаних джерел

1. Product Data Management. URL: <https://cutt.ly/TFAv48z> (дата звернення: 10.04.2022).
2. PDM-система. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/pdm-sistema-ce.html> (дата звернення: 10.04.2022).
3. Нужний А., Сафронов В., Барабанов А. Створення електронного архіву засобами PDM-системи. URL: <https://usnd.to/UJK3> (дата звернення: 10.04.2022).

Кедь Вероніка Андріївна
(наук. керівник – д-р наук з соц. ком., професор Шевченко О. В.)
Державний університет «Одеська політехніка», м. Одеса

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ АРХІВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України не залишилось жодної сфери людської діяльності, яку б не торкнулись складнощі війни. І архівна справа не є винятком. Наразі знищено архівний підрозділ Служби безпеки України на Чернігівщині, де зберігалися документи щодо репресій проти українського народу за часів СРСР, пошкоджено декілька будівель архівів у Харкові, втрачено зв'язок з деякими архівними відділами районних державних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях. Про це повідомив Голова Державної архівної служби України А. В. Хромов [5].

Забезпечення збереженості архівів є вкрай важливою задачею, адже в них зберігається документальна спадщина українського народу, яка складається як з унікальних, і інших джерел економічної, історичної, інтелектуальної, духовної та інших сфер суспільства [4]. Документна інформація про історію і культуру нашої держави є величезною цінністю в умовах загарбницької війни, посиленою імперіалістичними постулатами, які пропагує російська влада.

Законодавчою базою для діяльності архівів, зокрема й в умовах, воєнного стану, є Порядок забезпечення евакуації, зберігання та знищення документів в умовах особливого періоду. У Порядку зазначається, що установи, державні архіви, архівні відділи мають бути в постійній готовності для розгортання роботи в умовах особливого періоду. Задля цього зазначені установи розробляють необхідний перелік документів, перелічений у 3 пункті Загальних положень. У Порядку описуються правила щодо підготовки документів до евакуації, зберігання та знищення в умовах особливого періоду і оформлення та приймання-передавання документів на постійне зберігання до державних архівів (архівних відділів) [3].

Наразі Державна архівна служба України проводить активне міжнародне співробітництво з іноземними архівними установами. Мета: забезпечення резервного зберігання цифрових копій документів НАФ України та довідкового апарату до них у хмарних сховищах потенційних партнерів:

1. 25 березня 2022 р. в онлайн-форматі відбулась конференція між Державною архівною службою на чолі з її Головою А. В. Хромовим та Головним виконавчим директором та зберігачем Національного архіву Сполученого Королівства Джефом Джеймсом. Результатом зустрічі стало підписання між сторонами Угоди про тимчасову передачу. Угода передбачає створення Національним архівом Сполученого Королівства хмарних сховищ даних, де будуть зберігатись резервні копії цифрових матеріалів державних архівних установ України на випадок можливої їх втрати через військову агресію проти України. Технічні питання тимчасового переміщення цих матеріалів опрацьовуються [2];

2. 28 березня 2022 р. за участі Голови Державної архівної служби України А. В. Хромова та директора Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України Л. Л. Левченко підписано договір про співробітництво з корпорацією FamilySearch International (США). FamilySearch – це некомерційна організація та веб-сайт, що пропонує генеалогічні записи, освіту та програмне забезпечення. Цифровий банк генеалогічних даних, створений FamilySearch, сприяє забезпеченню збереження оригінальних архівних документів, що містять зазначену інформацію. Ще 2 червня 2020 р. між Організацією і Державним архівом підписано Меморандум про співробітництво, метою якого є оцифрування документів Національного архівного фонду України генеалогічного характеру та створення фонду користування на такі документи [6].

Важливим є питання позбавлення Росії членства в Міжнародній Раді з архівів, яке ініційовано саме українською стороною. Підставою до такого рішення є військова агресія та непрофесійна поведінка з боку працівників російських архівів, зокрема привласнення та, в окремих випадках, знищення української спадщини, починаючи з 2014 р. і дотепер. У Резолюції на підтримку України зазначено призупинку відносин із трьома державними архівними установами Росії, а також Департаментом архіву та діловодства Міністерства юстиції Республіки Білорусь [1].

Отже, сьогодні основна діяльність Державної архівної служби України націлена на активне співробітництво з архівними службами іноземних держав, створення з ними хмарних сховищ для зберігання українського цифрового контенту; безперервне підтримання зв'язку з архівними установами на території України; сприяння поглибленню міжнародної ізоляції архівних установ Російської Федерації та Республіки Білорусь, припинення співробітництва з ними.

Список використаних джерел

1. На підтримку України: Резолюція Міжнародної ради з архівів від 10.03.2022 р. URL: https://www.ica.org/sites/default/files/ukr_resolution_in_support_of_ukraine_0.pdf

2. Перша Угода про резервне зберігання цифрових копій документів НАФ України у хмарних сховищах іноземних партнерів. *Державна архівна служба України*. URL: <https://archives.gov.ua/ua/%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B0-%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BD%D0%B5-%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%86/>

3. Про затвердження Порядку забезпечення евакуації, зберігання та знищення документів в умовах особливого періоду: Наказ Міністерства юстиції України від 17.10.2019 № 3194/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1132-19#Text>

4. Рибачок О. М. Документальна спадщина як складова культурних цінностей і культурної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2017. № 2. С. 81–91. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2017.150211>

5. «Робота архівів під час війни». Інтерв'ю Голови Державної архівної служби України Анатолія Хромова телеканалу «Рада». *Державна архівна служба України*. URL: <https://archives.gov.ua/ua/%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0-%D0%B0%>

D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2%D1%96%D0%B2-%D0%BF%D1%96%D0%B4-%D1%87%D0%B0%D1%81-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B2/

6. Співробітництво державних архівів з корпорацією FamilySearch International (США) розширюється. *Державна архівна служба України*. URL: <https://archives.gov.ua/ua/%d1%81%d0%bf%d1%96%d0%b2%d1%80%d0%be%d0%b1%d1%96%d1%82%d0%bd%d0%b8%d1%86%d1%82%d0%b2%d0%be-%d0%b4%d0%b5%d1%80%d0%b6%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d1%85-%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2%d1%96%d0%b2-%d0%b7/>

Рудь Анна Олегівна

(наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.)

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ЦИФРОВИЙ ФОНД КОРИСТУВАННЯ ДОКУМЕНТАМИ В УКРАЇНІ: ЗАВДАННЯ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Важливим стратегічним завданням державного розвитку є суттєва активізація процесу оцифрування об'єктів історико-культурної спадщини взагалі та документів Національного архівного фонду (далі – НАФ) зокрема, що значно удоступнить архівну інформацію для найширших груп її користувачів та прискорить багато комунікаційних процесів в інформаційному просторі, сприятиме подальшому неформальному долученню України до світового інформаційного простору, а також забезпечить краще збереження всіх груп архівних документів, включно з особливо цінними та унікальними. Цифровий фонд користування документами НАФ (далі – ЦФКД) є сукупністю копій архівних документів, організованою за певною структурою і створеною шляхом оцифрування паперових та інших видів аналогових документів для користування ними замість оригіналів. Наразі створення такого фонду є одним зі світових трендів у архівній справі, який активно впроваджується архівними установами України [1].

Для реалізації цього завдання в Україні 2018 р. фахівцями Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (далі – УНДІАСТ) було розроблено Методичні рекомендації «Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього», що покликані забезпечити оптимальний та уніфікований підхід архівних установ до ЦФКД НАФ з урахуванням провідної вітчизняної та зарубіжної практики у цій галузі та наявної ситуації щодо матеріально-технічного та кадрового забезпечення архівних установ України. Документ дає змогу втілити в життя одну з провідних тенденцій розвитку архівної справи та діловодства, а саме – їх цифровізацію шляхом створення підґрунтя для переходу до автоматизованого управління цифровими копіями [2].

Оцифрування архівних документів – світова тенденція, бо це найбільш зручний механізм збереження й використання інформації в сучасних умовах. Для України складність завдання реалізації масштабного оцифрування архівної документальної спадщини пов'язана насамперед із недостатнім матеріально-технічним забезпеченням державних архівних установ, адже згаданий процес потребує наявності потужних спеціально призначених сканерів. Тому Укрдержархів активно відшукував шляхи подолання цієї проблеми, зокрема за рахунок залучення громадських організацій та міжнародної співпраці.

Зараз, наприклад, активно підтримує ідею оцифрування архівних документів Громадська спілка «Українська культурна спадщина», що здійснює потужну роботу у цій царині спільно з Укрдержархівом. Завдяки активній співпраці з центром вивчення сімейної історії «Метрика» відсканована «Гадяцька газета», яка видавалася в місті Гадяч Полтавської області в 1942–